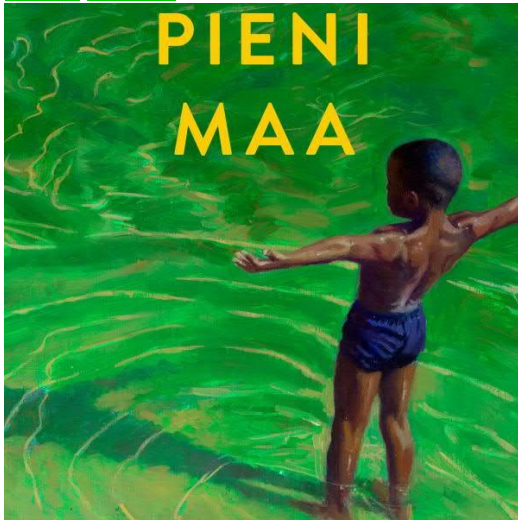

Gaël Faye: Pienen pieni maa

[PM/31 ADMIN](#)

Sota mangopuiden alla – SARA SAVOLAINEN (4.7.2018)

”Kun makasin sängylläni, näin kuinka valkojuovaluodit halkoivat taivasta. Jonain toisena aikana ja jossain toisessa paikassa olisin pitänyt niitä tähdenlentoina.”

Ranskalais-burundilaisen Gaël Fayen (s. 1982) esikoisteos *Pienen pieni maa* on koskettava kuvaus sodan muokkaamasta lapsuudesta. Faye itse pakeni Burundin sisällissotaa Ranskaan vuonna 1995. Hänen teoksessaan seurataan 10-vuotiaan Gabyn onnellista lapsuutta mangopuiden alla Burundissa, kunnes ensin hänen perheensä hajoaa vanhempien avioeron myötä. 11-vuotissyntymäpäivänsä jälkeen Gabyn koko elämänsä muuttuu, kun sodan väkivaltaisuuDET siirtyvät hetki hetkeltä lähemmäs hänen perheensä arkea.

Ennen sotaa Gabyn huolettomat päivät täyttyvät mangojen varastamisella naapureiden puista, banaaninvarsista rakennetuista lautoista ja Muhajoella hengailulla. Sodan alettua arki muuttuu vain ulkoliikkumiskiellon kautta, mutta muuten arki omalla kotikujalla pysyy samanlaisena. Mutta sodan näkee Gabyn ystävien muuttumisessa. Samaan aikaan kun Gaby yrittää pitää kynsin ja hampain kiinni lapsuudestaan, hänen ystävänsä haaveilevat sotaan osallistumisesta:

”Gino, kaverini joka pelkäsi puutarhasta keräämiämme lintuhämähäkkejä ja heittäytyi maahan kuullessaan kaukaista ukkosen jyrinää, halusi lähteä Virungavuorten sumuihin sotimaan häntä itseään pidempi rynnäkkökivääri tanassa.”

Gaby ei kuitenkaan pysty loputtomiin jatkamaan piiloutumista ja hänen lapsuutensa loppuu mitä järkyttävimmällä tavalla.

Gabyn lapsuuden äänimaisemassa lintujen viserrykseen sekoittuu panssareiden ja luotien äänet. Pelko on iso osa elämää ja kuolema koskettaa jokaista. Samoissa muistoissa Gaby kuitenkin ilakoi ystäviensä kanssa uimaltaalla ja uppoutuu täysin naapurin mummolta lainattujen kirjojen maailmoihin. Maailmoihin, jotka ovat todellisuutta huomattavasti parempia. Juuri kirjat nousevat Gabyn arjen tärkeään osaan, sillä lukemisen avulla hän yrittää pitkittää lapsuuttaan.

Faye kuvaa sodan lapsen viattomin silmin ja näin hän saa näytettyä sodan järjettömyyden. Pieni Gaby ei ymmärrä edes vanhempien eroaan, miten hän voisi ymmärtää maansa tapahtumia täysin? Gabyn hämmennystä lisää se, että isän selitys sodalle on hutujen ja tutsien erilaiset nenät.

Teos näyttää miten sota vaikuttaa jokaiseen elinikäisesti: ”Kansanmurha on synkkä vyöry, ja ne jotka eivät huku siihen, arpeutuvat loppuiäkseen.” Gaby ei saa menetettyä lapsuuttaan koskaan takaisin ja on nähnyt liian nuorena jo liikaa kuolemaa. Gabyn äiti menettää järkensä todistettuaan Ruandan kansanmurhan jäljet eikä palaa enää ennalleen. Aikuisena Gabyn sisko Ana ei tahdo edes puhua Burundista.

Faye on taidokkaasti saanut teoksen rytmin samanlaiseksi kuin Gabyn päivät tuntuvat. Lapsuuden huolettomat päivät kuluvat verkkaisesti. Alun tempo on siis rauhallista, kun sota hiipii pikkuhiljaa Gabyn elämään. Yhtäkkiä sota onkin omien ikkunoiden takana ja tapahtumat siirtävät silmien edessä. Loppuosassa intensiteetti kasvaa ja paljon tapahtuu nopeasti. Yhtäkkiä Gaby löytää itsensä matkalla Ranskaan ja lukija kirjan lopusta.

Faye saa kauniilla ja rikkaalla kielellä loihdittua Burundin ympäristön aivan lukijan iholle. Sitä aivan maistaa mehukkaan mangon värjötellessä fiikusten alla samalla kun linnut visertävät. Kauniin kielestä tekee luontokuvasto ja Fayen viipyilevä kuvaus. Hänen kielen käyttönsä on taitavaa, sillä varsinkin ympäristön kuvauksessa näkyy lapsuuden ihannoiva katse. Lukiessa pystyy eläytymään tapahtumiin yhtä hyvin kuin Gaby:

”Lukiessani sänkyäni muuttui veneeksi, kuulin aaltojen murtuvan patjani reunaa vasten ja tunsin ulapan avaruuden ja tuulen puhaltavan lakanapurjeisiini.”

Pienen pieni maa näyttää surullisen kauniisti palan elämää, jonka ei toivoisi olevan totta enää. Siksi teoksella on tärkeä paikka kirjallisuudessa. Raskaasta aiheesta huolimatta lukeminen ei ole raskasta ja loppuun päästessä sitä tahtoisi jatkaa.

Gaël Faye: Pienen pieni maa (Petit pays). Suom. Einari Aaltonen. Like, 2018. 217 s

Sara Savolainen opiskelee kirjallisuutta Jyväskylän yliopistossa

